

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæst. XXVI. De Vicario & Officiali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

pœnam, quæ non incurritur *ipso facto*, quoad Curatos Ecclesiarum Collegiatarum; contrarium verò effectum habet, quoad cæteros. *Quinta* reprobatur ab Autore; nempe, vitari pœnam, cum anno elapso eadem Parochia rursus impetratur, quod tolerari non potest, quin eludatur Lex, fiatque inutilis: *Tertia* sumpta ex eo, quod annus integer non sit elapsus, ad rem non facit, cum de anno completo agatur.

Laudatus in REG. V. Textus, legi meretur; is remedium affert corruptelæ gravissimæ circa Commendas Curarum, quæ dabantur ad compendium Commendatarii, qui non habebat qualitates ad possidendum in Titulum requisitas; Commenda diu durabat, & fortè non cessabat, nisi cum alia occurberet Parochia, quæ eidem Personæ in Commendam daretur, eundem ob finem.

QUÆST. XV. XVI. Diaconi, Subdiaconi.

Has Quæstiones connectimus, circa quas pauca dicenda sunt: Regulæ nihil nisi vulgare & cognitum continent nempe, utrosque teneri ad continentiam, perinde ac Sacerdotes, & cum hi subiciantur Episcopo, Subdiaconi Diaconis, & Diaconi Presbyteris subfunt. De eorum Origine diseritur DIST. XXI. & de eorum Ordinatione DIST. XXIII. Habent illi functiones distinctas quoad Missam, magis aut minus insignes pro majori, aut minori Ordinis sui dignitate. Idem est de eorum Vestibus, dum Sacris funguntur. Impedimenta, quæ excludunt à Sacerdotio, arcent à Diaconatu & Subdiaconatu. Ambo hi Ordines sunt Sacri, perinde ac Sacerdotium.

Diaconus nihil habet speciale, nisi quod Stolum transversam gerat à sinistrâ ad dexteram, & canendo vel recitando Lectiones; sedeat post Presbyterum, extrâ Casus, in quibus Metropolitanus locum tenet; olim Septem duntaxat in singulis Ecclesiis esse poterunt; non possit uti Caligis, quæ vocantur Compages; non poterit, nec possit obire functiones Ordinibus Superioribus reservatas, extrâ quosdam casus necessitatis, nempe, baptizare, & distribuere Sanguinem CHRISTI. CAN. 13. 18. DIST. XCIII. custodia Episcopi invigilaverit.

Peculiaribus Subdiaconi sunt; accipere Oblationes Fidelium, easque Diacono remittere; ferre Calicem & Patenam ad Altare, eosque Diacono tradere; preparare aquam cum Urceolis & Mantili. Admissus non est in locum, in quo Vasa Sacra asservabantur, nisi ex quo Subdiaconatus inter Sacros Ordines fuit relatus; ipsi prohibetur gestare Stolum & relinquere curam officiorum, nec non distribuere res à Sacerdotibus consecratas.

QUÆST. à XVII. ad XXV. Acolyti, Exorcista, Lectores, Psalmiste, Primicerius, Thesaurarius, Sacrista, Custos, Officiarius.

Has quæstiones conglobamus, idcirco quod Autor indicet solum Textus horum Ordinum, vel Officiorum mentionem facientes; quapropter sufficere observare, 1. prohiberi Acolyto id, quod supra Subdiacono fuit interdictum, nempe distributionem rerum à Sacerdotibus consecrarum. 2. Exorcismus Baptismi, de quo loquitur REG. V. hujus Quæstionis, non est is, qui fiebat ab Exorcistâ, qui Dæmones à Personis corporaliter possessis ejiciebat. 3. REG. II. interdicat Lectori usum Stolæ, quem REG. V. *Quæst. VI.* prohibuit Subdiacono. REG. III. *Quæst. XIX.* eum pariter prohibet Psalmistæ. REG. IV. circa Lectores præcipit, ut XXV. annos nati sint. Et REG. X. circa Subdiaconum XX. annos solum requirit, quamvis Subdiaconatus Lectoratus sit superior.

QUÆST. XXVI. de Vicario & Officiali.

Multiplex Vicariorum genus distinguere oportebat, ad sternendam viam Regulis, quæ de iis loquun-

tur, omisâ distinctione. Pontifex habet Vicarium pro Urbe Româ: Episcopi Vicarios habent ad exercitium Jurisdictionis voluntariæ, sicut Officiales, ad exercitium Jurisdictionis contentiosæ. Dignitarii & Canonici, quorum Præbendis unita sunt Parochiæ, Vicarios habent in illis Parochiis. Curati, seu Parochi, duas Vicariorum species habent: alios, quibus Munera sua in Casu absentia committunt; alios, quorum auxilio utuntur in iisdem functionibus, cum magna est Paracianorum copia, vel plurimorum nimia distantia ab Ecclesia Parochiali. Inter illas Vicariorum species, quidam sunt perpetui: & hi revocari nequeunt à Successoribus eorum, qui ipsos instituerunt aut elegerunt. Tales sunt, juxta Canonum mentem, ii, qui instituuntur in Paracis, quæ Dignitatibus, aut Præbendis, aut Monasteriis, aliisve Corporibus unita sunt.

Hi Vicarii, perinde ac Curati Paraciarum non unitarum, habent etiam Vicariorum duplicem speciem, alii sunt illorum Adjutores duntaxat, alii locum illorum tenent & sunt Vicarii Primarii, vocanturque *Deservientes*. Idem est de Vicariâ perpetuâ, ac de Cura, seu Parochiâ; ambæ sunt incompatibiles. Sine his observationibus vix utiles esse possunt hujus *Quæstionis* REGULÆ XI.

Prima Regula est imperfecta, dicendo, quod, regulariter loquendo, liceat uti Vicario: adiciendum erat in *Casibus legitimi impedimenti, aut nimiarum occupationum, quæ sine auxilio impleri nequeunt*: inde nascuntur Exceptiones. *Except. I.* respuit eos, qui plures habent Dignitates, sine justâ causâ & legitimâ autoritate: nam talium Beneficiorum pluralitas vitata est; ideoque Dignitatem unam dimittere oportet, & per seipsum ministrare in aliâ, quæ retinetur; agitur enim de munere Personali. *Except. II.* refertur ad primam: ambæ spectant Casum defectus impedimenti legitimi. *Except. III.* falsa est: nam licet, in Casu justî impedimenti, ministrare in Parochia per Vicarium; Autor perperam intellexit Canonem, qui Presbyteros amovibiles constituit vetat in Parochiis, Ministrorum perpetuorum loco. Replicatio continetur in *Regulâ* amplitudini suæ restituta.

Quod dicitur in REG. II. Vicarium non posse substituere Vicarium sine licentiâ speciali; restringi debet ad Casus, in quibus Vicarium sibi similem substitueret: nam Vicarius Generalis, quoad aliquod negotiorum genus, delegare potest quadam ex iis; & Delegatus, est Vicarius, ideo quod vices gerat. Legendum est in REG. III. *Vicarias*, pro *Vicarios*: præterquam quod enim Textus laudatus loquitur nominatim de *Vicariâ*, & non de *Vicario*, falsum est, eum, qui satis negotiorum habet ad destinandas plures Personas, non posse habere plures Vicarios, tales sunt Metropolitanus, qui plures habet Suffraganeos; Episcopi, quorum Diœcesis latè patet; Parochi, quarum Ecclesiæ Plebe copiosâ abundant.

REG. IV. V. VI. respiciunt Vicarios perpetuos, qui similes sunt Curatis; nequeunt possidere Curas, neque revocari, neque deserere servitium Parochiæ suæ & percipere ejus redditus. Idem est de REG. XI. quæ prohibet unire Personatum cum Vicariâ, ratione incompatibilitatis Officiorum. Nomen *Persona* tribuitur ei, cujus Vicarius locum tenet. REG. VIII. & IX. reducuntur ad unicam; nempe, esse res, quæ Commissionem specialem possunt; ideoque non continentur in Commissionem generali. REG. VII. quæ loquitur solum de Vicario Pontificis, locum habet erga quemlibet alium, cujus Commissio certo loco circumscribitur.

REG. X. locum habet quoad Vicarium quemvis, qui alienam Jurisdictionem exercet, qui non est particeps delicti, cujus ratione Delegans excommunicatus est, & qui proinde nihil amittere potest nisi id, quod ab hoc acceperat, quo, per excommunicationem exiit.

QUÆSTIO XXVII. ABBAS.

Autor confundit Ordinationem, quæ est Benedictio Abbatis electi, cum Electione. Multas res scitu dignas omittit. REGULÆ XI. per quas Argumentum exponit, non disponuntur juxta ordinem naturalem, non incipiendo, ut factum opus erat, à qualitatibus Jure Communi requisitis ad Abbates (nempe esse ex ipso Monasterio & non extraneo, undè sequitur, Clericum Sæcularem ab eis excludi, ita, ut postulari tantum possit, perindè ac Monachus extraneus; bonis moribus esse commendatum; bonæ conversationis in Monasterio: & aliis dotibus, quæ enumerantur in *Can. 3. 4. CAUS. XVIII. QUÆST. II.* quos laudat. Post sermonem de Electione, & de iis, per quos fieri debeat: videlicet, per Conventum; loqui opus erat de Ordinatione, quæ fit ab Episcopo. His duobus Capitibus subjici debebant ea, quæ pertinent ad Abbatis Officia; nempe, manere cum Religiosis; non pati, ut vagi sint; obedientiam sibi conciliare; non admittere Monachos alienos; coire quotannis cum aliis Abbatibus, non habere plures Cellulas, neque plura Monasteria, quæ sint ab invicem independentia; subesse Episcopo, si agatur de Abbate, qui non est Exemptus.

Cùm Abbas reus fuit per violationem Officiorum suorum, post illorum enumerationem, differendum erat de punitione Abbatis; per quem exerceri debeat; quæ pena sit illi infligenda: Plura non reperiuntur in illis *Regulis*, quarum Summam attulimus cum methodo, quâ disponi possint, ut debitum ordinem obtineant, valdè discrepantem ab eo, quem hic habent.

Sola *Regula III.* Exceptiones habet: ea pertinet ad Electores. *Exceptio I.* respicit Casum, quo Jus eligendi amiserunt ob sua crimina; *Exceptio II.* Casum, quo Abbas in Superiorem dandus est Monialibus. *Can. 11. CAUS. XVIII.* non loquitur de Abbate, sed de Superiore; verum hic Superior denominari potest Abbas, sicut in Titulo vocatur Præpositus: Moniales, de quibus loquitur, subditæ erant Episcopo; idèque Episcopus eis Superiorem providere tenebatur.

QUÆST. XXVIII. Usque ad XXXV.

Regulæ, quæ hic colliguntur, indicant solum Textus Argumento Quæstionis congruos. Sufficiet observare, per Monachos *Nigros* intelligi *Benedictos*: Privilegium Templariorum & Hospitaliariorum celebrandi semel in anno in Locis interdictis, transisse in Jus Commune, & notabile incrementum accepisse, *Cap. 24. de Sent. Excomm. in 6.* plures alios in Corpore Juris extare Textus circa Argumentum uniuscujusque Quæstionis, quam qui hic indicantur. Illi collecti atque expositi sunt in nostris *Regulis* circa *Religiosos*.

QUÆST. XXXVI. circa *Feminas Ecclesiasticas* & *Moniales*. XXXVII. *Abbatissam*. XXXVIII. *Diaconissam*.

Regulæ duarum novissimarum Quæstionum fere singulæ indicant solum Textus Argumento affines; multi tamen omittuntur: idem fere est de *Regulis XIX.* *Quæst. XXXVI.* multum abest, ut in eâ laudentur omnes Textus, qui ad Ecclesiasticas mulieres pertinent; nihil enim hic occurrit circa *Canonissas*, & nihilominus in Corpore Juris multi *Canones* de ipsis loquuntur, ut patet ex nostro *Traçtatu de Canonissis*.

Contenta in his *Regulis* rectius ordinari potuissent, ea reducendo ad ea, quæ respiciant 1. Earum nomina, *Sanctimonialium, Monialium, Religiosarum*. 2. Receptionem earum, 3. earum Professionem per impositionem Veli; 4. Consecrationem. 5. Earum Superiorem; 6. Earum Visitationem; Officia sive

communia cum Monachis, sive ipsis peculiaria. 7. Punitionem eorum, qui eas corrumpunt.

Pleraque *Regulæ* versantur circa Officia, quorum præcipua sunt. 1. Ut earum Monasteria à Claustris Monachorum sint remota. 2. Ut vitent colloquia & confabulationes cum illis. 3. Ne cantent Officium in eodem Choro cum Clericis, nec cum Monachis. 4. Ne cubent in eodem Lecto cum viris quibuscumque. 5. Ne Domos separatas habeant. 6. Ne tangant Ornamenta Altaris, neque Vasa Sacra, 7. Ne Thus circa Altare gerant, 8. Ne Viros in Conventu doceant. 9. Ne nubant. 10. Orent & ferant Vestes conditioni suæ congruas. 11. Ne egrediantur. *REG. XV.* ferens, observandum esse, quoad Moniales, id, quod præcipitur erga Monachos, restringi debet ad ea, quæ præcipiuntur *Cap. ult. de Statu Monach.* à quo illa desumpta est, quod nominatim excipit omnia capita, quæ Religiosarum statui non sunt apta: quoad reliqua generaliter affirmare possumus, idem esse de Monialibus ac de Monachis, quoad ea, quæ pertinent ad substantiam Status Religiosi in Tribus Votis consistentem.

Textus laudatus in *REG. II.* desumptus est à Concilio *Hispalensi*, quod Moniales Provincie Monachorum directioni subjecit, cum necessariis cautionibus, ad præveniendos utrosque adversus periculum mutæ frequentationis. Is legi meretur.

OBSERVATIONES in CAP. XII. de *Bonis Ecclesiæ in genere.*

Per *Bona Ecclesiastica* intelligitur hic, quidquid pertinet ad Loca Divino Cultui, Piis-ve Operibus consecrata. Nomen, *Ecclesiæ*, hic generale est, & complectitur omnia ejusmodi Locorum genera; nempe, Monasteria, vel Domus Religiosas, sub quibus continentur Hospitalia, varizque eorum species; Capellas; Oratoria; necnon Ecclesias Cathedralis, Collegiatis, Parochiales. Quæ pertinent ad hæc Loca, sunt Mobilia, vel Immobilia. Fructus Naturales, vel Civiles Immobilem, sunt bona Mobilia. Pecunia, quamvis ex natura suâ sit Mobilis, fit nihilominus bonum Immobile, si convertatur in jus pensionem annuam pariens. Cùm beneficia sint Officia, quibus annexi sunt aut certi fundi, vel certi redditus ex illis fundis provenientes, aut certa jura percipiendi aliquos fructus, putà Jus Decimarum percipiendarum, aut Oblationum, aut Primitiarum; Beneficia numerantur inter Ecclesiastica bona, sed duntaxat quatenus habent Temporale, quod in eis merum est accessorium: proindè Textus, qui de Beneficiorum distributione loquuntur, alieni sunt Argumenti hujus *Capitis*, quod bona Ecclesiastica in seipsis considerat.

Secus est de Textibus, qui loquuntur de Juribus Beneficiorum: nam Jus administrandi certa bona unum est ex præcipuis Juribus Ecclesiasticis; & duplex est: aliud speciale unicuique Beneficiato competens, & limitatum ad portionem bonorum, quæ ejus Beneficio annexa sunt, quibus uti debet sicut diligens Paterfamilias, invigilando eorum conservationi, ac etiam incremento, prout poterit: aliud generale est, & pertinet ad solos Prælatos, qui Jurisdictionem habent in Beneficia in suo districtu sita; tales sunt imprimis Episcopi, qui, ratione suæ Jurisdictionis Episcopalis, Summam habent Præfecturam in omnia bona Beneficiorum suæ Diæceseos; undè nascitur Jus cogendi Beneficiatos ad conficiendum Inventarium bonorum, ac Jurium Beneficiorum, quod deponatur & servetur in Chartulariis suis; Jus exigendi rationem bonorum Fabricarum; Jus assistendi rationibus reddituum Hospitalium; examinandi causas alienationum, hæque confirmandi, prout expedire duxerint.

Cùm Jus utrumque administrandi bona Ecclesiastica, sit Beneficiorum Appendix, pertinere solum debet